

Gun Järnefeltin puheenvuoro Hevosvaltiopäivillä loppuvuonna 2007, lyhyesti päivitettyinä, taustamateriaaliksi

Arvoisa herra Puheenjohtaja, hyvät naiset ja herrat, rakkaat hevosystävät!

Nimeni on Gun Järnefelt ja edustan omaa yritystäni, Piccola Oy:tä. Olen ollut hevoskärpäsen puremana siitä asti kun täytin 10, toiminut hevosenhoitajana, ratsuttajana, kilpailijana ja myynyt hevostarvikkeita. Tällä hetkellä myyn hevostrailereita ja toivottavasti tulevaisuudessa myös bioenergialla lämpeneviä lämpölaitoksia.

Aion heti alussa sanoa teille, että puhun tästä asiasta niin totta kuin osaan, tarkoittaen sillä sitä; että en ole insinööri, en lvi-mies, enkä tekninen asiantuntija.

Vaan

minulla on tämä idea, jonka haluan toteuttaa;

se on että me voimme myös Suomessa polttaa hevosenlantaa ja hyödyntää näin syntyvää energiaa.

Näin tehdään muualla Euroopassa, mm. Saksassa, Ruotsissa Hollannissa, Italiassa, Itävallassa.

Kerron teille ensin vähän taustatietoa, sitten nykytilanteesta ja lopuksi tulevaisuuden näkymistä.

Kiinnostukseni tähän aiheeseen heräsi vuonna 2003, kuin luin saksalaisesta ratsastuslehdessä, että siellä ollaan kehitetty menetelmä jolla voidaan polttaa hevosenlantaa.

Monessa tallissa työskennelleenä ja omaa tallia pyörittäneenä tiedän, että lannan poisvieminen on suuri ongelma, ja myös isoin kustannuserä, joka päivittäisessä tallielämässä tulee vastaan, joten kiinnostuin asiasta heti.

Otin saksalaisiin yhteyttä, kävin tapaamassa heitä messuilla ja käytiin asiantuntijoiden kanssa heidän luonaan Münchenin lähellä katsomassa toimintaa. Menetelmän oli kehittänyt firma nimeltään Schäch Heizungstechnik joka on toiminut LVI-alalla yli 40 vuotta. Heillä oli oma 15 hevosen talli, ja sama ongelma kuin jokaisella tallinpitäjällä, varsinkin jos kuivikkeena on kutterinpuru. Saksassa ei kuiviteta ollenkaan turpeella, kutterinpuru tai olki on tavallisimmat karsinanalustat.

Eli, mihin viedä lanta, kun maanviljelijät eivät sielläkään halua ottaa sitä vastaan, ja oma kasa takapihalla kasvaa kasvamistaan?

Samalla saksalainen insinööri tiesi että lantakasa on lämmin, suorastaan kuuma ja siitä se ideointi vuonna 2000 heidän osaltaan lähti käyntiin. Hän osti melko kalliin pellettipannun, poltti siinä esikuivattua kutterinpurulantaa ja ½ vuoden käytön jälkeen pannu oli kaputt! Saksalaisen investointi oli mennyt hukkaan, ja sehän kismitti. Tästä sitten tuotekehittely alkoi. Päästiin lopputulokseen missä lanta kuivataan alle 10%:n kosteuteen, sitten se briketöidään, minkä jälkeen brikitit varastoidaan tai poltetaan erikoisuunissa. Pannun lämpötila on 950 astetta, ja siinä on savukaasujen puhdistus ja pölyhiukkas-suodatin.

Koetalli oli erittäin siisti, ei hajua, ei kärpäsiä eikä rottia, ei lantalaa vaan normaalikokoinen savupiippu joka tuprutteli ilmaan täysin hajutonta savua. Tällä 15 hevosen tuottamalla lanta-kutterinpuru-seoksella Schächin perhe lämmitti ison omakotitalon, maneesin, pihalla olevan uima-altaan ja vesikupit putkeineen laiturilla.

Toinen laitos joka on huomattavasti isompi, on Münchenin Olympiareitanlage, joka sijaitsee ihan keskellä asutusta München Riemissä. Siellä on kaksi valtavaa maneesia, sosiaalitylöitä, hotelli ja 82 hevosta ja kaikki lämpiää hevosenlantabriketillä!!

Schächin oma talli oli koelaitoksena ja Olympiareitanlage:lle myönnettiin polttolupa, jonka perustelun olennaiset osat poikkeavat radikaalisti Suomen tulkinnasta.

Näin Saksassa:

1. Hevosenkuivikkeella ei kyseessä olevan käsittelyn (=jalostettu briketiksi) jälkeen ole jäteominaisuutta
2. Laitoksen päätarkoitus on prosessilämmön tuottaminen (ei jätteenpolttoto).
3. Hevosia ei Saksassa katsota hyötyeläimiksi

Sain myös muutama päivä sitten mielenkiintoisen e-mailin naishenkilöltä joka on asunut Ranskassa pitkään. Hän oli lukenut samat direktiivit ranskaksi, joka lienee asetuksen laadintakieli.

Siinä puhutaan sanasta "lisier", joka käännettynä tarkoittaa lietettä, joka terralies maatalouden sanakirjan mukaa tarkoittaa maatalon eläinten; (nautakarjan, sikojen, lintujen) nestemäistä ulostetta. Huomatkaa että tässä ei edes mainita hevosta eikä puhuta hevosenlannasta mitään. Koostumukseltaan hevosenlanta on aivan erilaista kun esim. lehmän lanta. Onko mahdollista että on tapahtunut käänkösvirhe??

Saksalaisten myöntämässä luvassa on myös monta pykälää jotka määräävät millainen kattilan pitää olla, mitä arvoja ei saa ylittää savukaasujen puhdistuksessa ja pölyhiukkasten suodatuksessa. Ympäristö/polttolupa on myönnetty nimenomaan tälle Schächin kehittämälle laitokselle joka täyttää kaikki viranomaisten asettamat vaatimukset.

Tosiasia on että vaatimukset ovat niin tiukkoja, että hevosenlantabrikettien polttaminen on puhtaampaa kuin esim. tavallisen puupelletin tai hakkeen polttaminen.

Tultuani takasin Saksasta 2003 ajattelin, että kyllähän tällainen lupa meilläkin saadaan kun Saksassakin, toisessa EU-maassa, saa polttaa. Idea oli ja on loistava, ja innokkaana yrittäjänä juoksin ympäristöministeriössä, ympäristökeskuksissa ja ympäristösihteereiden luona, aber nein! Kaikki ovat sitä mieltä että tässä on olisi ratkaisu moneen ongelmaan, mutta kun lanta on meillä luokiteltu jätteeksi niin, sorry, asialle ei voi mitään!

Ympäristöministerit Enestam ja hänen jälkeensä erinomaisesti asiaan tarttunut Wallin olivat valmiita myöntämään kahdelle laitokselle koepolttoluvat, mutta kun ministerikin ovat päätökselyläisiä ei asiasta ole tullut mitään. Meillä on nyt neljäs ympäristöministeri 1½ vuoden aikana, ja hänkin on virassa vain lyhyen ajan, niin kauan kun tuurattavan äitiysloma kestää.

Silloin kun vielä luulin, että lupa saadaan pian, laitoin Hipposlehteen pienen ilmoituksen. En ole koskaan ennen sitä enkä sen jälkeen todennut että mainos on tuottanut niin paljon tulosta. Ihmiset soittelivat ja kyselivät, kiinnostus oli valtava ja on sitä edelleen. Neljä vuotta mainoksen ilmestymisen jälkeen minuun otetaan edelleen yhteyttä sen takia. Ventovieraat ihmiset ovat sähköpostitse tarjonneet apua, internetissä on ollut adressi lannanpolton puolesta, kansanedustajat ovat esittäneet kyselyjä aiheesta, mutta tässä me edelleen olemme.

NYKYTILANNE:

Nykytilanne on se, että poiketen monesta muusta EU-maasta Suomessa pidetään hevosenlantaa jätteenä, minkä takia se kuuluu jätteenpolttolain alaisuuteen.

Jätettä ei saa polttaa Suomessa pienmuotoisesti, vaikka laitteet täyttäisivätkin kaikki vaatimukset.

Jätteenpolttodirektiivi vaatii jatkuvatoimisesti päästökomponenttien mittaamista, kaikilla laitoksilla, koosta tai poltettavasta aineesta tai määrästä riippumatta. Tämä olisi hevosalan yrityksille valtavan suuri uusi kustannus.

Saksassa suoritetaan mittaus kerran vuodessa ja Ruotsissa mittaukset tehdään ennen kuin laitos otetaan käyttöön. Koska päästöarvot ovat olleet niin hyvät, lisämittauksia ei ole tarvittu eikä vaadittu.

Tavallisessa jätteenpolttolaitoksessa poltetaan paljon erilaista jätettä.

Tässä laitoksessa poltetaan vain hevosenlantabrikettejä ja ne ovat hyvin samanlaisia päivästä toiseen.

Samanaikaisesti sanotaan että syntymäpaikkalajiteltua laatukontrolloitua jätettä saa polttaa, jos päästöt ovat aina alle 50 % raja-arvoista.

Bio-jäte-strategia ehdotuksen mukaan bio-hajoa-vien jätteiden energiakäyttö pyritään nostamaan 24 % iin vuoteen 2010 mennessä. MTK:n mukaan maaseudun bioenergia varoilla voidaan toteuttaa EU:N asettamia kasvi-huone-päästö-vähennyksiä sekä lisätä uusiutuvan energian osuutta nykyisestä jopa 40 prosenttia vuoteen 2020 mennessä

Sanotaan myös että alle 500 KW laitteistolle ei aseteta päästövaatimuksia! ja että alle 50 tonnia jätettä vuodessa polttava koelaitos ei tarvitse ympäristölupaa.

Monta ristiriitaa siis on:

Lainsäädäntö luokittelee lannan jätteeksi, MUTTA ensisijaisesti tämä jäte tulee ohjata kasvi-tuotannon ravinteeksi. Lanta sisältää normaalisti vain bio logisesti hajoa orgaanisia aineita, eli lantaa, virtsaa ja puukuiviketta.

MITÄ HEVOSEN LANNALLE NYKYISIN TEHDÄÄN??

se viedään

1. Lannoitteeksi,
2. se Kompostoidaan
3. Kaatopaikalle
4. Osa pellonreunoille tai metsään ilman asianmukaista käsittelyä

1. LANNOITTEEKSI, kasvituotannon ravinteeksi

Näin ennen, miksi ei nyt?

- Maanviljelijät eivät mielellään ota vastaan varsinkaan kutterinpuru-lantaseosta sen pitkän maatumisajan vuoksi.
- Sitä saa levittää pellolle vain tietyn ajan (15.10-15.4).
- Levittämiseen on oltava ympäristösuojelulain mukainen lupa.
- Patterivarasto on usein ainoa keino varastoida lantaa, olettaen että se täyttää nitraattiasetuksen asettamat ehdot.
- Patterivarastosta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristöviranomaisille.
- Nitraattidirektiivi ja lannan varastointia koskevat säädökset asettavat rajat, joiden mukaan on toimittava ja se on viljelijälle aika työläistä, patteri on peitettävä kunnolla, se on käännettävä ja maaperään ei saa valua ravinteita

2.KOMPOSTOINTI

Perinteinen aumaaminen on tavallisin kompostointitapa.

Muuttuvat olosuhteet, kuten kosteus ja auman ilmastus, ovat hankalia.

Eri osissa aumaa olosuhteet ovat erilaiset ja seurauksena siitä on epätäydellinen tuote.

Ammoniakkiyhdistelmiä vapautuu ilmakehään ja ravinteet pääsevät huuhtoutumaan maaperään.

Kompostointia voi myös tehdä koneellisesti, kompostointirummussa, jolloin prosessi nopeutuu.

Tämä menetelmä onkin monessa tallissa käytössä, mutta ongelma ei ole poistunut sen takia että aine on muuttanut muotoaan. Edelleen pitää tavaraa säkittää ja myydä jotta sen saisi pois omalta tallinpihalta.

3.KAATOPAIKKA

Suurin osa kaupunkitallien lannasta päättyy edelleen kaatopaikalle, vaikka sitä ei enää saisi viedä sinne vuoden 2005 jälkeen. EU:n kaatopaikkadirektiivi ja kansallisen Biojättestrategia sanoo näin:

Käsittelemätön biohajoava jäte on hyödynnettävä!

On mielenkiintoista, että kun lantalava lähtee tallilta sillä on vielä jätestatus, mutta kun sama lava saapuu kaatopaikan portille se on muuttunut bio-hajoavaksi aineeksi, jota ei haluta sinne.

Tämä vaihtoehto on kallis tallinpitäjälle (kuljetukset, jätemaksut ja konttien vuokraukset). Lasketaankin yleisesti että on paljon kalliimpaa päästä lannasta eroon kun hankkia kuivikemateriaalia.

Minulle soitti viime viikolla tallinpitäjä Porista ja kysyi että joko saa polttaa? Hän käyttää kutterinpurua ja on tähän asti saanut viedä sen kaatopaikalle. Mutta nyt se on loppu, eikä hän tosiaankaan tiedä minne nyt lantansa vie!??

Näin meillä tällä hetkellä Suomessa.

Kuten olen jo monesti todennut, hevosenlannan poltto on sallittu monessa EU-maassa. Itse olen tutustunut parhaiten saksalaiseen laitokseen jossa poltetaan brikettejä.

Ruotsalaiset ovat kehittäneet systeemin missä lanta ja kuivike viedään suoraan kottikärryistä uunin jossa se palaa saman tien.

Saksalaissysteemissä on enemmän tekniikkaa mutta lämpiminä vuodenaikoina briketit jää varastoon (vähän kuin tekisit klapeja liiteriin!) kylmiä aikoja varten, kun taas ruotsalaisessa systeemissä poltetaan kesät ja talvet.

Saksassa ovat laskeneet että yhden hevosen päivittäin tuottama lanta- ja kuivikemäärä energiasisällöltään vastaa kolmea litraa polttoöljyä.

Suomessa on noin 70.000 hevosta jotka tuottavat lantaa joka päivä, eli päivässä voisimme säästää 210.000 litraa öljyä!! Tämä laskettuna vuositasolle on yli 76 miljoonaa litraa öljyä + että pääsisimme lopullisesti eroon lannasta. Vastaava jätevuori joka syntyy jos polttoa ei sallita on puoli miljoonaa kuutiota jätettä.

Ruotsissa on meneillään projekti missä tutkitaan kuinka kokonainen kunta saataisiin hevosenlantalämmityksen piiriin. Projektiin he ovat saaneet miljoona euroa EU-tukea. Viime Ridsport-lehdessä oli artikkeli jonka mukaan Kalmarin ravirata oli ennen käyttänyt 500.000 kr vuodessa lämmitykseen. Nyt he ovat lyöneet kaksi kärpystä yhdellä iskulla; lanta pois ja mökit lämpimiksi!

Näin naapurimaassa Ruotsissa

PARI KÄYTÄNNÖN ESIMERKKIÄ

1. Ypäjän hevosopisto
2. Orimattilan hevoskeskus
3. Naapurini Gunnel Forsström

1 Ypäjän Hevosopisto

Ypäjä on tyypillinen esimerkki suuresta laitoksesta jolla on suuri energiantarve. Pelkästään Hevosopiston mäellä on noin 300 hevosta ja ympäristöstä löytyy yhtä paljon lisää. Opistolla on monta lämmitettävää rakennusta, jotka nykyisin lämmitetään öljyllä ja sähköllä. Viimeksi, kun tarkasteltiin lukuja, vuoden 2005 paikkeilla, ostettuun energiaan meni 450.000€ vuodessa ja samanaikaisesti heillä on ongelmia lannan poisviemisen kanssa. Ypäjä on ollut mukana tässä polttohankkeessa melkein alusta asti, ollaan käyty Saksassa tutustumassa Schächin laitokseen ja tiedän että sielläpäin odotetaan päätöstä polton suhteen.

2 TAPAUS ORIMATTILA

Orimattilan hevoskeskitymästä soitettiin tänä syksynä ja he olivat huolissaan tulevaisuudestaan. Orimattilassa on 200 hevosta, ja Jokimaan raviradalla 100, jotka tuottavat yhteensä noin 1 miljoona kiloa jätettä vuodessa. Tällä hetkellä, joka päivä, yksi iso rekka ajaa Orimattilasta Sipooseen ja takaisin, jättää lannan Helsingin Vesi oy:lle Metsäpirtin kentälle missä sitä kompostoidaan vuoden ajan, jonka jälkeen siihen sekoitetaan eri aineita ja se myydään viherrakentamiseen.

Tähän asti ei ole ollut vastaanottomaksua, mutta ensi vuoden alusta käytäntö muuttuu ja jo ennestään olevien kuljetuskustannusten lisäksi yrittäjät joutuisivat maksamaa käsittelymaksun joka on 180 € /kerta. Kun hinta muodostuu kahdeksansadankolmenkymmenen (830) kappaleen 12 kuution kuormista on lisämaksu noin 150.000 € /vuosi!

Hyvää energiaa siis kuljetetaan joka päivä yli 100km, kun se voitaisiin hyödyntää siellä missä se syntyy.

3. NAAPURINI GUNNEL FORSSTRÖM

Naapurini Inkoossa, Päivölän kylässä, Gunnel Forsström aikoo rakentaa maneesin ja 14 hevosen tallin. Hänellä on ennestään 14 hevosen keinosiemennyskeskus, joten paikkoja tulee yhteensä 28. Maneesi on tarkoitus lämmittää saksan malliin.

Gunnel Forsström kysyi neuvoa Inkoon ympäristösihteeriltä, joka oli sitä mieltä että lupaa ei varsinaisesti tarvita, mutta koska tämä on ensimmäinen todellinen hevosenlannanpoltto-case, niin anottiin ympäristölupaa kunnalta. Kunta myönsi luvan (hyvin samankaltaisin perustein kun Saksassakin, ja ympäristövaliokunta oli paneutunut asiaan kunnolla).

Tieto meni Uudenmaan ympäristökeskukseen (niin kuin pitääkin) joka valitti lupapäätöksestä, vedoten edellä mainittuun jätestatustulkintaan.

Tämä on johtanut siihen että asia on käsitelty Vaasan hallinto-oikeudessa v. 2007, ..tämän jälkeen se palautui uudenmaan ymp.keskukselle, saatiin valituslupa korkeimpaan hallinto oikeuteen, valitettiin, se maksoi Gunnelille 11.000 € ja päätös tuli kesällä 2009.

Päätös KHO:sta oli sama kun Vaasastakin, eli, ei otettu selkeästi kantaa jätestatukseen, vaan otettiin kantaa siihen että oikea paikka missä lupaa voisi myöntää on edelleen Uudenmaan ympäristökeskus!!! Ja Uudenmaan ympäristökeskus ei voi myöntää polttolupaa, kun ohjeet ministeriöstä on, että lannalla on jätestatus!!

EU:n tuomioistuimessa on päätetty vastaavanlaisissa tapauksissa; että toiminnan sivutuotteita ei tule pitää jätteenä jos niitä käytetään hyödyksi, niitä EI hylätä EIKÄ haluta hävittää!

Toinen päätös: EU tuomioistuin toteaa yksimielisesti että maininta EU:n jäteluettelossa ei vielä tee aineesta jätettä, ellei jätteen määritelmä muuten täyty kyseisen aineen kohdalla.

MILTÄ TULEVAISUUS NÄYTTÄÄ?

Moni asia viittaa siihen että lainsäädäntö ja eu direktiivien tulkinta, eivät ole yksiselitteisiä ja että ne ovat hyvinkin kiistanalaisia.

Asia joka myös tulee ottaa huomioon on se, että Suomen tulkinnalla vääristetään tallien kilpailuasemaa. Jos Saksassa ja Ruotsissa voidaan käyttää hevosenlantabrikettejä polttoaineena niitä ON voitava käyttää myös Suomessa. Lainsäädäntö on samaa EU lainsäädäntöä.

Koko tämän prosessin aikana on ollut surullista huomata että hyvistä testituloksista huolimatta yksikään viranomainen tai päättäjät ei oikeasti ole ollut kiinnostunut siitä mitä piipusta tulee taivaalle. Päästöihin tämä hanke ei kaadu, emme ole myymässä mitään sellaista mikä saastuttaisi ympäristöä, päinvastoin. Mutta tällä ei näytä olevan minkään sortista merkitystä! Vain se mitä pykälissä lukee, ja ehkä vielä väärin käännettynä!

Mikäli polttoa ei edelleenkään tulla sallimaan Suomessa on yksi vaihtoehto se, että rupeamme valmistamaan lisenssillä pellettejä saksalaisen normin mukaan ja viemme ne Saksaan poltettaviksi. Tämä on täysin mahdollista, se on laskelmien mukaan jopa ihan hyvää liiketoimintaa, ja minulla on jo yhteydet siihen olemassa. Mutta olisihan se täysin järjen vastaista touhua, varsinkin ympäristön kannalta!

Summa summarum

-Hevosten määrä ja suosio kasvaa.

-Lannan tuotanto on taattu joka ikinen päivä vuodesta, ja me hukkaamme hyvän uusiutuvan bioenergian lähteen omilta nurkiltamme ja tuomme öljyä toiselta puolelta maailmaa.

Samanaikaisesti talliyrittäjät kamppailevat lantaongelman kanssa.

Hyvät päättäjät, arvoisat kuulijat. Olen iloinen että olen saanut tuoda tämän ideani julki näin arvovaltaisessa paikassa ja näin suurelle kuulijakunnalle.

Pyydän päättäjiltä rohkeutta ja tarmoa käydä tämän asian kimppuun jotta lantaongelmalle löytyy ympäristön kannalta järkevä ratkaisu, ja jotta me hevostalouden yrittäjät pääsemme samalle viivalle kuin kollegamme muissa Euroopan maissa.

kiitos